

POHÁDKA O ZAHRADĚ BEZ TRNŮ ZVANÉ CLASS MANAGEMENT

Často se na seminářích setkávám s tímto přitažlivým souslovím a jeho glorifikací. Zkráceně jde o řídicí software, kterým můžete ovládat a sledovat všechna zařízení studentů.

PŘIPRAVIL

Jakub Rumler, CZ.NIC

Podle typu softwaru má několik různých funkcí, které vesměs vedou ke stejnému cíli - kontroly žáka učitelem. Většina softwaru nabízí tyto možnosti:

Sledování obrazovky - učitel může sledovat dění na studentských zařízeních, přepínat mezi jejich obrazovkami, v některých případech nasdílet obrazovku jednoho studenta ostatním.

Regulace internetu - a to jak zakazováním určitých stránek, tak jen povolováním některých stránek.

Zablokování zařízení - učitel může všem

studentům, nebo jen některým, obrazovku doslova zamknout, takže je zařízení nepoužitelné.

Hromadné otevírání aplikací - na povel může všem studentům vyvolat stejnou aplikaci.

Hlášení se a chat - studenti se mohou pomocí softwaru virtuálně hlásit, nebo si anonymně psát s učitelem

Další správa zařízení - instalace programů, vypínání atd.

Je celkem logické, že se učitelům tyto funkce zamlouvají, v mnohém ostatně kopírují dosavadní offline výuku. Pokud se ale bavíme o tabletech ve školách, jako o nositelích změn, protože alespoň taková

aura jim je veřejností přidělována, je na místě se zamyslet, zda tyto mechanismy mají ve školství stále co dělat. V mnohém totiž připomínají praktiky totalitní moci - neustálý dohled, ovládání, strach a anonymní prostředí nechvalně známé nejen z románu 1984.

SVĚT ZA ZDMI ZAHRADY A PŘÍPRAVA NA NĚJ

Pokud se mluví o vlastnostech učitele v informační době, víc než studnice vědomostí, se skloňují výrazy jako přirozená autorita, mentor a moderátor vzdělávacího procesu. Důvěra mezi žáky a učitelem musí být oboustranná. Tento vztah se však dlouho a složitě buduje. Z našich pravidelných návštěv škol ale vím, že ve třídách těchto učitelů (autorit), je doslova cítit jiná atmosféra. Naopak učitelé, kteří

ke svým studentům přistupují s despektem, neustále je podezírají a hlídají, se dočkávají dalších a dalších podrazů. Někde je tento rozdíl tak znatelný, že je doslova vidět na stavu učebny.

Právě tablety nám kumulací různých funkcí v jednom dovolují vytvářet prostředí, ve kterém mohou studenti velké množství znalostí nalézat sami, nebo si je experimentálně ověřovat. A to všechno technikou, která se zdála ještě před pár lety vesměs nedostupná. Oproti dosavadním ICT trendům ve školství, je ale zásadní rozdíl v tom, že tablet oproti „interaktivním“ tabulím, hlasovacím zařízením a dalším vymoženostem, má už dnes hodně studentů doma. V budoucnosti s dalším zlevňováním technologií, bude tento trend pouze sílit.

NENÍ V NIČÍCH SILÁCH ZABLOKOVAT VŠECHNY ZÁVADNÉ STRÁNKY

Jeví se tedy jako pozitivní, že se školy snaží držet krok a tento nástroj využít pro potřeby vzdělávání. Není ale dost dobře možné, vytvářet mezi školními zdmi krásnou a ideální zahradu, když po zvonech stanou studenti před branami špinavého internetu, se všemi jeho nástrahami. Pojďme si tedy projít jednotlivé funkce a ukažme si, jak by se daly nahradit důvěrou, férovým přístupem, ale také tresty.

Sledování obrazovky se vydává za kontrolu toho, aby žáci nedělali na tabletu něco jiného, než si přeje učitel. Nechme stranou, že má student v kapse pravděpodobně své zařízení, na kterém může pod lavicí utíkat od výuky (na sociální sítě a hry) dokonce bez učitelova dohledu. Daleko podstatnější je fakt, že ho vámi zadaná práce asi nebaví, nedokáže se na ni soustředit, nebo si chce ukrátit čas. Pro tyto případy se mi líbí forma samokontroly mezi studenty. Tím nemyslím donášení učiteli, ale práci ve skupinkách. Pokud dostanou tři žáci společný úkol, pravděpodobně se jim nebude líbit, že jeden z nich něco hraje, a sami ho přemluví ke spolupráci. S tím souvisí i změna uspořádání ve třídě, studenti si tak můžou sednout do kroužku nebo chumlu, čímž si usnadníte nahlížení do jejich tabletů. A nakonec, pokud někdo místo zadané práce dělal něco jiného poznáte přeci podle toho, že zadanou práci nesplnil. Tak na co živé sledování, které vytváří ve studentech pocit šmírování a kontroly?

Samotné sdílení jedné obrazovky ostatním se nezdá již tak „totalitární“, ale tato funkce se dá také nahradit. Za prvé jednoduchým fyzickým obejitím ostatních studentů s jedním tabletem. Za druhé uvolněním kanálu na projektoru a připojením konkrétního studenta. Obě varianty jsou sice trochu „toporné“, ale zablokování ostatních zařízení cizím obrázkem může být často daleko víc matoucí a nepříjemné.

Regulace internetu je pravděpodobně nejnesmyslnější funkcí. Kromě toho, že se jedná vlastně o cenzuru, nedává ani logiku z pohledu toho, že má škola připravovat na život. V tom ovšem (alespoň v ČR) existuje internet necenzurovaný, se vši svou špinou, podvody, nástrahami

a nemravným obsahem. Pokud chceme regulaci školního internetu své žáky chránit, musíme si znovu uvědomit, že již nyní disponují doma, v mobilu a díky veřejným wi-fi sítím přístupem k CELĚMU internetu. Není v ničem silách zablokovat všechny závadné stránky. Jedinou možností tedy je se studenty o nástrahách internetu mluvit a předcházet tak jejich spálení se na něm. Jistý smysl dává filtrování hanbatého obsahu, ke kterému se hlavně malé děti mohou dostat omylem. To se ovšem dá řešit pomocí filtrů fungujících na úrovni konkrétního zařízení. Mnoho nejenom tabletových prohlížečů obsahuje tuto funkci v základním nastavení a její zapnutí by měl obstarat správce zařízení.

Pokud chceme znovu zabránit studentům, aby navštěvovali stránky rozptylující je od práce, platí vesměs to samé co u šmírování obrazovky, jen s tím, že jeden zablokovaný web s hrami znamená objevení dalších tří.

Zablokování zařízení je na jednu stranu pochopitelné, když vidíme, jak jsou děti z obrazovek uhranuté. Na druhou stranu, učitel by měl být schopný vymoci si od žáků pozornost i jinými způsoby, než technologickou nadvládou. V praxi jsem viděl povel: „Displej na lavici.“ Efekt je s blokadou totožný, jenomže vykonavatelem „blokace“ zařízení je sám student a necítí se tak shůry ovládaný. Navíc stihne třeba dodělat a uložit rozdělanou práci.

Hromadné otevírání aplikací může být znovu lákavé především pro malé žáky prvního stupně ZŠ. Chceme-li ale po žácích co největší míru samostatnosti, těžko jim můžeme otevírat aplikace a dělat za ně další věci. Stejně jako si dokáží nalistovat stránku v učebnici, měli by dokázat zapnout si aplikaci, najít něco na internetu, odpovědět na e-mail. Pokud za ně budeme neustále vykonávat i ty nejběžnější úkony, můžeme na samostatnost zapomenout. Naopak, měli bychom je motivovat k samostatnému řešení problémů a například i vzájemné pomoci.

Hlášení se a chat pouze doplňuje již stávající mechanismy, které se po řadě výzkumů ukazují beztak jako nenahraditelné. Komunikace tváří v tvář zůstává a pravděpodobně navěky zůstane nejdokonalejším sdělovacím nástrojem. Žák si z ní odnáší daleko víc a navíc se jedná o jednu z hlavních deviz školy. Pokud by mohl komunikovat online, měli bychom se ptát, proč do ní vlastně musí fyzicky chodit. Navíc pokulhává i častý argument, že se díky anonymnímu chatu neostýchají zeptat i žáci, kteří se stydí za svou neznalost. V otevřené třídě se žáci nesmí stydět za své nevědomosti. To, že to tak v dobrých třídách funguje, je ostatně nejlepším důkazem.

Další správa zařízení, tedy především hromadná nastavení a instalace aplikací se tak zdá nejsmyslnější funkcí Class managementového softwaru. Akorát z něj můžeme odebrat slovo Class, protože s ním už nemá příliš společného. Stejně funkce pak dokáže jiný software, dodávaný s tablety.

Na závěr bych chtěl říci, že určitě nemám v úmyslu aplikace typu Class management zbytečně demonizovat. Ostatně, veškeré věci lze využít pozitivně. Jen se obávám, že jejich použití je příliš snadné oproti budování dlouhodobého vztahu, důvěry a smysluplných pravidel. Funkce a restrikce z nich plynoucí mají příliš krátkozraký efekt a vztah mezi žákem a učitelem nerozvíjí zrovna pozitivním způsobem. Nakonec jen staví před žáky růžovou zahradu a nepřipravuje je na poznání světa, jaký je za jejími branami. **mv**

O autorovi Jakub Rumler

Autor článku je členem týmu, který se v rámci Laboratoří CZ.NIC věnuje vývoji vzdělávacích aplikací pro tablety. Více na www.nic.cz